Voják druhého a třetího odboje Miloslav Jebavý

„Boj za svobodu národa proti násilné diktatuře jest bojem čestným a svoboda a demokracie přece vždy nakonec zvítězí“

PETR MALLOTA

Veterán protinacistického odboje Miloslav Jebavý se zařadil mezi ty československé občany, které komunistický poúnorový režim poslal jako jedny z prvních na popraviště. V jeho případě se tak stalo kvůli organizování odbojových skupin, jež měly za vzájemné součinnosti provést v březnu 1949 ozbrojený převrat. Cílem bylo vyrvat moc z rukou komunistické strany a obnovit demokratický charakter republiky.[1]

Životní osudy Miloslava Jebavého jsou nanejvýš pozoruhodné. Bez nadsázky lze tohoto muže označit za jednu z nejzajímavějších a svým způsobem i nejzáhadnějších – tak tomu alespoň donedávna bylo – postav třetího odboje. Některé momenty jeho curricula vitae jsou totiž natolik neuvěřitelné, že mohou vzbuzovat pochybnosti, zda jsou pravdivé. Vše umocňuje fakt, že verifikace těchto událostí je v mnoha případech značně komplikovaná. Ačkoliv zůstává ještě mnoho nezodpovězených otázek, podařilo se v „kauze Jebavý“ mnohé osvětlit. S pomocí archivních dokumentů starších více než půl století tak skládáme obraz muže, který přes deset let dýchal africký vzduch, mnohokrát hleděl do tváře smrti, po vypuknutí války odhodlaně bojoval proti nacismu, aby nakonec podlehl v zápasu s komunistickou totalitou, který se mu stal zřejmě díky jeho životním zásadám povinností.

VOLÁNÍ DÁLEK

Miloslav Jebavý se narodil 27. srpna 1911 v Hájích nad Jizerou do rodiny kováře, který pracoval v továrně. Kromě něj měli manželé Josef a Anna, rozená Jodasová, ještě mladšího syna Josefa, jemuž byla předurčena dráha úředníka v zahraničním obchodu. Ne tak prvorozenému Miloslavovi. Ten po vychození obecné školy v Loukově absolvoval v Jilemnici a později v Olomouci reálné gymnázium. Po úspěšném složení maturitní zkoušky na jaře 1930 se na vlastní pěst, bez jakýchkoliv prostředků či kontaktů, vypravil do Francie. Z romantických snů o životě v cizině měl ale mladý muž brzy vystřízlivět. Ukázalo se, že pro jazyka neznalého cizince (základ z gymnázia nebyl dostatečný) není vůbec snadné opatřit si ve Francii odpovídající zaměstnání. Zkoušel štěstí nejprve v Paříži, pak v Marseille. Zde ho na podzim roku 1930 oslovil

Miloslav Jebavý na poválečné fotografii z cestovního pasu *Foto: ABS*

1 Miloslavem Jebavým a vůbec celým případem plánovaného protikomunistického povstání ilegální organizace Praha – Žatec se doposud nejpodrobněji zabýval vojenský historik Ivo Pejčoch. Viz PEJČOCH, Ivo: *Vojenské osoby popravené v období politických procesů v Československu v letech 1948–1955*. Ministerstvo obrany ČR – PIC MO, Praha 2009; týž: *Protikomunistické puče. Historie pokusů o vojenské svržení komunistického režimu v Československu v letech 1948 až 1958*. Svět křídel, Cheb 2011; týž: „Akce Praha – Žatec“. Údajný pokus o vojenský protikomunistický puč. In: *Historie a vojenství*, 2010, č. 2, s. 33–51.

neznámý muž s nabídkou, jež získávala na atraktivitě v přímé úměře k tomu, jak se mladíkova situace daleko od vlasti stávala stále zoufalejší. Toto setkání nasměrovalo další cestu Miloslava Jebavého přes moře na africký kontinent. Cílem se stalo výcvikové středisko cizinecké legie v Sidi bel Abbés. V pouhých devatenácti letech se totiž stal vojákem cizinecké legie. Přijal zde novou identitu – stal se z něj Felix Stargart, narozený v roce 1908. Následovalo deset let služby v Maroku, Alžírsku i na Sahaře. Podle všeho se jako voják při náročné službě v Africe velice osvědčil. Dosáhl hodnosti rotmistra (francouzské označení Sergent) a jen fakt, že nebyl Francouz, zřejmě zabránil tomu, aby povýšil na důstojníka.[2]

Vyhlášením války nacistickému Německu ze strany Francie začíná vůbec nejzajímavější kapitola v životě tohoto muže. Podobá se dobrodružnému filmu. I po usilovném archivním výzkumu zůstává ovšem působení Miloslava Jebavého dodnes zahaleno rouškou tajemství.

V září 1939 byl nasazen v rámci 11. pěšího pochodového pluku ve Francii v prostoru mezi Maginotovou a Siegfriedovou linií (Alsasko).[3] Právě tento pluk cizinecké legie byl prvním, na který po zahájení útoku na jaře 1940 dopadl drtivý německý úder. Jednotka kladla hrdinný odpor, pamětihodnou se stala její obrana v lese Inor nedaleko Verdunu dne 11. června 1940, kde však zároveň nalezla v podstatě svůj hrob. Německá přesila pluk téměř úplně zničila, přeživší vojáci, kteří neskončili v zajetí, byli donuceni k ústupu do jižní Francie. Přesto až do vyhlášení příměří 22. června 1940 kladly zbytky jednotky houževnatý odpor. Po porážce Francie následovalo formální rozpuštění jednotky a spálení plukovní zástavy. Několik stovek legionářů se pak přeplavilo zpět do severní Afriky.[4] Mezi evakuovanými byl i Miloslav Jebavý, který se ve svých životopisech, dochovaných a soustředěných ve vyšetřovacím spise Státní bezpečnosti (StB), zmiňuje o šťastné okolnosti, že se v den příměří nacházel se svými spolubojovníky, s nimiž absolvoval strasti-

Cizinecký legionář Miloslav Jebavý v roce 1935. Dle hodnostního označení na rukávu uniformy Sergent, tj. rotmistr. *Foto: SOkA Pardubice*

2 *Archiv bezpečnostních složek* (dále jen ABS), fond (dále jen f.) Vyšetřovací spisy – Centrála (dále jen MV-V), vyšetřovací spis archivní číslo (dále jen a. č.) V-6147 MV, akce „Norbert" – Jebavý a spol. – I. díl, životopisy Miloslava Jebavého z výslechových protokolů ze 7. a 10. 3. 1949. Dále tamtéž, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Praha" – Jebavý a spol. – operativní podsvazek č. 4, životopis Miloslava Jebavého z 5. 11. 1948.

3 Tamtéž, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Norbert" – Jebavý a spol. – I. díl, životopis Miloslava Jebavého z výslechového protokolu z 10. 3. 1949.

4 KŘÍŽEK, Leonid: *Francouzská Cizinecká legie*. X-Egem, Praha 1994, s. 83.

Václav Žatecký jako příslušník 311. bombardovací perutě *Foto: VÚA – VHA*

plný ústup, již za vytyčenou demarkační čarou.[5]

Zatímco se demobilizovalo, Francie prožívala agonii poraženého státu a jemu byla udělena jakási dovolená, rozhodl se Jebavý vzít osud do vlastních rukou. Vypravil se do Casablancy, odkud plánoval odplout do Anglie, kde by mohl pokračovat v boji proti Němcům. Přístav se stal jedním z evakuačních center československých vojáků, kteří kvůli krajně nepříznivým událostem uvízli právě v Africe. Avšak v době, kdy do přístavu přibyl cizinecký legionář Jebavý, francouzské úřady ho již pro tento účel zablokovaly, takže žádná další loď nemohla nabrat kurz, jenž znamenal pro pasažéry spásu v podobě britských držav. Co následovalo, se podrobněji dozvídáme díky svědectví Václava Žateckého, později příslušníka československé 311. bombardovací perutě.[6] Konkrétním výsledkem bylo první odsouzení Jebavého k nejvyššímu trestu, v tomto případě k smrti zastřelením.

Co se stalo? Jebavý se v Casablance spojil s dalšími bezprizornými československými uprchlíky. Skupině se podařilo díky pomoci jednoho francouzského letce získat šek, za který koupili rybářskou loď, s níž chtěli dát africkým břehům tajně sbohem. Problémem však bylo, že mužů dychtících po záchraně bylo okolo devadesáti, zatímco zrezivělé plavidlo bylo schopno pojmout jen třicet pasažérů. Nezbývalo než naplánovat tři cesty. V první skupině měl být jako jeden z hlavních organizátorů „exodu" právě Miloslav Jebavý, v poslední Žatecký. Plán však nevyšel. Zatímco první plavba proběhla hladce a Jebavý se svými druhy přistál 8. června 1941 v britském Gibraltaru, další se již nekonala. Při zpáteční cestě bylo totiž rybářské plavidlo nedaleko Rabatu zaskočeno hlídkovým člunem francouzského námořnictva, posádka zatčena a loď zabavena. Následoval „hon" na zbývající odvážlivce, kteří setrvávali v Maroku. Jebavý byl v nepřítomnosti odsouzen k trestu smrti, stejně jako další jeho uprchlí přátelé, sám Žatecký měl strávit ve vězení a na nucených pracích 20 let, díky vylodění spojenců v Africe se ovšem na svobodu dostal už v roce 1942.

Cesta do Gibraltaru, respektive Jebavého přistání zde je bezpečně doloženo z několika zdrojů. Mnohem méně jasné však je, co následovalo. Pokusme se ale za pomoci dostupných archivních pramenů odkrýt v maximální možné míře další běh událostí.

BRITSKÝ AGENT

Vyjdeme-li z informací, které uváděl sám Jebavý ve svých životopisech sepsaných při vyšetřování Státní bezpečností[7], jež byly donedávna jediným zdrojem informací o jeho válečných činech, odehrálo se zhruba toto: Po přistání o něj, respektive o jeho služby, projevili zájem právě Britové. Nestalo se tak ihned, ale až na základě zpravodajských výslechů, při kterých na sebe Jebavý upozornil. Sám si to vysvětloval tím, že jako zkušený voják-legionář znal dokonale francouzskou severní Afriku a kromě toho uměl skvěle francouzsky. Navíc ho prý jeho druhové z lodi označovali za velitele celého avanturistického podniku, což mu jen zvýšilo reputaci u spojeneckých důstojníků. Jebavý souhlasil se vstupem do řad britského vojska. Ještě před nástupem ho Britové odeslali (asi po měsíci stráveném v Gibraltaru) do Anglie, kde prý podstoupil krátký parašutistický výcvik a několik kurzů u speciálních britských jednotek zvaných Commandos.

V jediném protokolu, kde je práce pro Brity (a posléze opět pro Francouze) detailněji rozvedena – s Jebavým ho sepsala StB po jeho zatčení v roce 1949 a dochoval se pouze jako fragment (není uvedeno ani datum, ani místo výslechu) – uvádí cizinecký legionář celou řadu podrobností: V Gibraltaru bydlel v luxusním Grand Hotelu, později v hotelu Rock, kde měli své útočiště i členové štábu admirality a vysocí důstojníci. Zařazen byl údajně v rámci RAF (Royal Air Force) a později MI (Military Intelligence).

5 *ABS*, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Norbert" – Jebavý a spol. – I. díl, životopisy Miloslava Jebavého z výslechových protokolů ze 7. a 10. 3. 1949. Dále tamtéž, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Praha" – Jebavý a spol. – operativní podsvazek č. 4, životopis Miloslava Jebavého z 5. 11. 1948.

6 *Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv* (dále jen VÚA – VHA), f. Kmenové listy, kmenový list Václava Žateckého, životopis Václava Žateckého z 22. 4. 1965. Václav Žatecký byl v roce 1949 odsouzen v rámci akce „Norbert" za údajný zločin velezrady k 12 rokům vězení.

7 V podstatě se jedná o čtyři životopisy. Vedle tří, o něž jsem se již v předchozím textu opíral (z 5. 11. 1948, 7. 3. 1949 a 10. 3. 1949), je to ještě jeden životopis nedatovaný. Zatímco oba březnové vznikly po zatčení Jebavého StB a tvoří součást jeho výslechových protokolů, okolnosti sepsání prvního životopisu z 5. 11. 1948 jsou poněkud záhadné. Ve spisovém materiálu jsem objevil, že se na osobu Miloslava Jebavého StB zaměřila již v červnu 1948 na základě informace o jeho ilegálním napojení na britského diplomata kpt. Philipa Wildashe. Viz *ABS*, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Praha" – Jebavý a spol. – operativní podsvazek č. 4, zpráva o Miloslavu Jebavém z 14. 6. 1948 a záznamy o šetření ve věci Miloslav Jebavý z 30. 6. a 28. 9. 1948. StB snad tehdy Jebavého i vyslýchala, čímž můžeme existenci onoho životopisu vysvětlit. Nedatovaný životopis, vlastně fragment výslechového protokolu, vznikl zřejmě podobně jako březnové životopisy po Jebavého zatčení v roce 1949.

Před odletem na britské ostrovy, kam ho v noci dopravil hydroplán, který ho vysadil v Plymouthu, měl dostat hodnost nadporučíka RAF (nelétající personál); později dosáhl dokonce hodnosti majora. Z přístavu ho automobil odvezl do Londýna. Tam proběhlo několik tajných schůzek s britskými představenými, místem setkání se staly kanceláře či soukromé byty v domech, které, jak si Jebavý povšiml, byly vždy navenek nenápadné, ovšem uvnitř velice dobře střežené. Po výsleších a lékařské prohlídce byl poslán do výcvikového střediska v Ringway (což on prý tehdy nevěděl): *Byly mně kladeny různé otázky, pak jsem byl lékařsky dokonale prohlédnut a uznán A 1 a poslán do campu, kde jsem prodělal krátký výcvik parašutisty bojového, tj. seskoky v družstvech a s určitým společným úkolem a k tomu náležejícím trainingem, i seskoky isolované, za noci – s několika kufry na zvláštních padácích. Poslední seskok byl kdesi nad mořem v blízkosti pobřeží, s pneumatickým člunem, který bylo nutné po dopadu učiniti schopným plavby a dostati se na pevninu…*[8]

Následovaly další kurzy, vedle těch, které měly rozvíjet zpravodajské dovednosti a schopnosti frekventantů (splynutí s okolím, fingované zaměstnání, obsluha vysílaček…), se jednalo i o další zdokonalující bojový výcvik: *Na praktické cvičení s explosivy jsme jezdili na vojenskou střelnici, kde byly pro tento účel zvláště připraveny nejen objekty k zničení, ale celé scenarie, většinou z Francie, kde vybraní lidé studovali celý postup operace od přibližování se k objektům až po jejich zničení. Také jsme při těchto zájezdech se cvičili ve střelbě pistolí, stengunem, tommygunem atd. Zvláště ve střelbě z pistole z kapsy a od pasu, bez míření byl kladen veliký důraz, jakož i na to, aby výstřel byl vždy nejméně doublován. Měl jsem příležitost viděti úplně cirkusácké kousky s pistolí a za celých deset let služby v Legii jsem nevystřílel tolik nábojů, jako tam během jednoho dne.*[9]

Po návratu – opět hydroplánem z Plymouthu – ho měli Britové včlenit do štábu velitele gibraltarské pevnosti (podle jeho slov mu přidělili v paláci admirality kancelář). V příštích měsících údajně působil jako britský vojenský zpravodajec. Již v srpnu 1941 podnikl vlastní misi do Maroka, kam se vrátil i v září. Následovaly dvě mise do Alžírska. Cílem bylo zřejmě udržování či navazování důležitých zpravodajských kontaktů a získávání informací. Nezapomínejme, že tehdy měla severní Afrika pro Spojence mimořádný význam. V zimě ovšem přišla na řadu zcela jiná destinace a jiný úkol. V jižní Francii prý došlo k rozbití britské zpravodajské sítě a právě Jebavý měl spolu s dalším mužem, agentem Olivierem-Churchillem, dočasně nahradit agenty, kteří museli uprchnout do Gibraltaru.

Nasazování agenta Jebavého nepostrádalo vypjaté a dramatické momenty. V Africe mu přálo štěstí. V Rabatu ho při pokusu o kontaktování přítele, vedoucího filiálky firmy Nehera, poznali zaměstnanci podniku, kteří znali verdikt námořního soudu a zřejmě zalarmovali policii, takže se Jebavý musel zachránit útěkem do arabské čtvrti. Tam však díky převleku (špinavé montérky) a znalosti prostředí ušel pozornosti pronásledovatelů. Arabským autobusem a pěšky se pak dostal na pobřeží, kde na něj nedaleko pláže čekala ponorka. V jižní Francii už takové štěstí neměl. Kvůli nedostatečným instrukcím a navíc špatně padělané potravinové průkazce ho zde jako uprchlého cizineckého legionáře zatkla francouzská policie. Poté, co ho úřady identifikovaly, následovalo odsouzení a střídavý pobyt v pěti věznicích. V lednu 1944 se Jebavému údajně s několika dalšími vězněnými odbojáři podařilo uprchnout a přes Španělsko se vrátit do Gibraltaru a odtud do Anglie. Stalo se však něco neočekávaného. Po příjezdu do Londýna Britové svého agenta zatkli a na čtrnáct dní uvěznili.[10]

Je možné brát poválečné výpovědi Miloslava Jebavého v této věci za hodnověrné? Při porovnávání jednotlivých verzí jeho životopisu narazíme na celou řadu nepřesností, nejasností či rozporů. Zatímco ve výše zmíněném popisu událostí uvedl Jebavý jen jednu misi do Francie, v jiných mluví ještě o další akci, která té „zimní" předcházela. Cílovou destinací však tehdy byla severní Francie, kam Jebavého dopravilo z Británie letadlo, z něhož pak seskočil padákem (dopravním prostředkem pro misi v jižní Francii byla ponorka). Na jiném místě se dozvídáme, že Jebavý byl činný i v Libyi, přičemž základnou pro zpravodajské operace, které prý trvaly šest měsíců, byla Malta a Alexandrie.[11] Objevíme i časové neshody. Samostatnou kapitolou je pak podezřele vysoká hodnost majora, kterou měl Jebavý u Britů získat, což se jeví jako nepravděpodobné.

Zásadní význam pro objasnění skutečného pozadí aktivit Miloslava Jebavého po přistání v Gibraltaru mají archiválie uložené ve Vojenském ústředním archivu a Národním archivu v Praze.

Dne 2. června 1942 došlo na exilové Ministerstvo národní obrany (MNO) hlášení, jehož autorem byl poručík Heřman Riedel. Ten působil v Gibraltaru od listopadu 1941 do května 1942 jako československý styčný důstojník, v jehož kompetenci bylo poskytovat podporu evakuovaným československým vojákům. Ve své zprávě si jmenovaný nadřízeným stěžoval, že jeho práci komplikovala nedůvěra ze strany britských vojenských úřadů. Jako

8 *ABS*, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Norbert" – podsvazek č. 1, torzo nedatovaného výslechového protokolu Miloslava Jebavého.

9 Tamtéž.

10 Tamtéž.

11 *ABS*, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Norbert" – Jebavý a spol. – I. díl, životopisy Miloslava Jebavého z výslechových protokolů ze 7. a 10. 3. 1949.

Příslušník 2. pěšího pluku cizinecké legie Miloslav Jebavý ve 30. letech. Právě tento pluk tehdy v Maroku sváděl krvavé boje s domorodými povstalci. Za povšimnutí stojí dvě vyznamenání, Croix du Combattant a Médaille Coloniale.
Foto: SOkA Pardubice

důvod uvádí své přátelství s čs. příslušníkem Felixem Stargartem (jak již bylo řečeno, jednalo se o Jebavého, který se „stal" Stargartem po vstupu do cizinecké legie). K tomu doslova píše: *Můj poměr vůči angl. úřadům byl čistě služební a z chování jsem soudil, že nemají ke mně patřičnou důvěru. Žádal jsem několikráte na patřičných místech o vysvětlení. Bylo mi však vždy odpovězeno, že nikdo nemá nic proti mně a že nikdo není proti mně zaujatý. Teprve po příjezdu do Londýna dozvídám se, že čsl. příslušník Felix Stargart, bývalý čsl. letecký poručík, který byl současně se mnou v Gibraltaru, byl použit angl. zpravodajskou službou pro určitý úkol, který pravděpodobně nesplnil a je proto v silném podezření, že spolupracoval s Němci.*[12]

V reakci na tento přípis se rozběhlo vyšetřování, jehož cílem bylo zjistit, kdo vlastně je neznámý Stargart, jenž se zdržuje v Gibraltaru a o němž československé exilové úřady vlastně nic neví. V tajném dokumentu, vypracovaném pro MNO Velitelstvím čs. samostatné brigády a nesoucím datum 29. června 1942, jsou shromážděna všechna dostupná svědectví. Nalezneme v něm i podrobnější výpověď poručíka Heřmana Riedela o jeho stycích s Jebavým: *V Gibraltaru zastihl jsem ještě Stargarta, který neodjel do Anglie jako ostatní kamarádi, poněvadž byl již tenkráte ve službách I. S.* (Intelligence Service – pozn. aut.). *Počátkem ledna 1942 odjel Stargart s určitým úkolem do Francie. Od této doby nemám o něm žádných zpráv. Za mého pobytu v Gibraltaru stýkal jsem se velmi často se Stargartem. Jeho přesná osobní data nejsou mi však známa, poněvadž vždy, když jsem se ho ptal na jeho rodinné a osobní poměry, odpovídal mi vždy neurčitě a s určitou neochotou.* […] *není mi známo, za jakým účelem vstoupil do cizinecké legie a za jakým účelem odjel do Gibraltaru. Soudil jsem však, že je to osoba úplně spolehlivá, když samy anglické úřady používaly ho k specielním službám v tak důležitém bodě jako je Gibraltar. Byla mu vystavena anglickými úřady legitimace, která mu dovolovala vstup do míst, kde jiným vojenským osobám nebylo možno se zdržovati atd.*[13]

Nadporučík pěchoty Lepařík, který byl přímým účastníkem a spolu s Jebavým spoluorganizátorem útěku z Casablancy do Gibraltaru, což v inkriminovaném dokumentu přímo uvádí, k osudům Jebavého po přistání sdělil, že se dotyčný hlásil k britskému letectvu.[14] Mimochodem podobné je svědectví Jiřího Vovsa, dalšího muže, který měl spolu s Miloslavem Jebavým položit život v boji proti rudé totalitě a který o sedm let později příslušníkům komunistické tajné policie tvrdil, že se s ním stýkal v Anglii, kde Jebavý sloužil u letectva.[15]

Jakkoli se mohou zdát tyto informace v určitých ohledech rozporuplné, téměř dokonale korespondují s tím, co tvrdil i Jebavý. Sám například uváděl, že po návratu z výcviku v Británii obdržel mimo obyčejné legitimace i legitimaci speciální, která mu umožňovala nerušený pohyb po zakázaných místech.[16] Dalším zajímavým detailem je odjezd Jebavého z Gibraltaru za nespecifikovaným úkolem do Francie v lednu 1942. Jak nás sám zpravuje, k této cestě skutečně došlo. Problém však je, že se tak mělo stát sice ve stejný měsíc, ale o rok později, v roce 1943.[17] V každém případě se však jednalo právě o tu cestu, která skončila Jebavého zatčením. Jak víme, s verzí Miloslava Jebavého nekoliduje ani zmínka o jeho příslušnosti k britskému letectvu. Konečně je vysvětleno i to, proč se Jebavému dostalo na jaře roku 1944 nepříliš přívětivého přivítání. Když se mu podařilo dostat se z Francie

12 *VÚA -VHA*, f. 24, signatura (dále jen sign.) 20/55, Stargart – Jebavý, hlášení čs. styčného důstojníka v Gibraltaru por. Heřmana Riedla pro MNO z 1. 6. 1942.

13 Tamtéž, Stargart – Jebavý, zpráva o vyšetřování osoby Felixe Stargarta Velitelstvím čs. samostatné brigády pro MNO z 29. 6. 1942.

14 Tamtéž.

15 *ABS*, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Norbert" – I. díl, protokoly z výslechů Jiřího Vovsa na KV StB Praha ze 7. 3. a 8. 4. 1949.

16 Tamtéž – podsvazek č. 1, torzo nedatovaného výslechového protokolu Miloslava Jebavého.

17 Tamtéž, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Norbert" – Jebavý a spol. – I. díl, životopisy Miloslava Jebavého z výslechových protokolů ze 7. a 10. 3. 1949. Dále tamtéž, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Praha" – Jebavý a spol. – operativní podsvazek č. 4, životopis Miloslava Jebavého z 5. 11. 1948. Naopak z nedatovaného výslechového protokolu vyplývá, že se Jebavého poslední mise uskutečnila počátkem roku 1942 viz tamtéž, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Norbert" – podsvazek č. 1, torzo nedatovaného výslechového protokolu Miloslava Jebavého.

zpět do Británie, vzhledem k dojmu, který v roce 1942 zanechal, tedy že zběhl na druhou stranu, i k okolnostem jeho návratu po tak dlouhé době ho zřejmě britští zpravodajci považovali za tzv. double agenta či se snad domnívali, že se jedná o úplně jinou osobu.

To přesvědčivě dokládá i mimořádně důležitý dokument, který v Národním archivu v Praze donedávna čekal na své objevení. Můžeme ho považovat za klíč k objasnění celé záhady. V předkládané studii je publikován zřejmě vůbec poprvé. Jedná se o výtah z výslechových protokolů s Jebavým po jeho návratu do Británie z nešťastného francouzského podniku na počátku dubna 1944, zřejmě postoupený britskou stranou československým exilovým orgánům, konkrétně londýnskému Ministerstvu vnitra. Britové muže, kterého neviděli od ledna 1942 a jehož totožnost si chtěli ověřit, důkladně vyslechli, zjišťovali také okolnosti jeho neúspěšné mise. Jak z osmistránkového strojopisného textu vyplývá, činili tak velice důkladně, Jebavého líčení průběhu událostí si ověřovali z vlastních zdrojů, například výpovědí dalších uprchlíků z francouzského vězení (podle údajů, které dokument obsahuje, se jednalo o hromadný útěk čtyřiapadesáti vězňů zorganizovaný francouzskou ilegalitou). Angličtí vyšetřovatelé vyvracejí podezření, že Stargart-Jebavý pracoval pro Gestapo či tajnou policii pétainovského režimu: […] *musíme na to pamatovati, že Stargart má od Angličanů dost. Vždyť to byli Angličané, kteří ho vyslali do Francie v lednu 1942 za okolností, které jeho dopadení činily přímo nevyhnutelné. Nyní jest ještě více rozloben, když mu bylo řečeno optem. Richards, že na letišti bude očekáván, ale na místo toho byl odsunut do L.D.A.C. a pak do Brixton věznice, aniž by dobře věděl, proč se jemu tak stalo, když již tolik naší vinou zkusil. Po výslechu je Stargart v lepší náladě, ale to zajisté přestane, nebude-li co nejdřív propuštěn z Brixtonu.*[18]

Citovaný dokument obsahuje celou řadu nesmírně cenných informací, které opět potvrzují Jebavého údaje. Ať již se jedná o hodnocení operace ve Francii, kterou za nedostatečně připravenou označil sám postižený, či potvrzení okolností útěku z Francie a návrat do Británie na jaře 1944. V dokumentu Jebavý uvádí, že na misi do jižní Francie odešel v lednu 1942, rok 1943, datum, které se objevuje v jeho poválečných protokolech, tak můžeme označit za chybu.

Závěr celého britského vyšetřování s datem 22. dubna 1944, poznamenaný až překvapivě nekvalitním překladem do češtiny, je v otázce Jebavého zpravodajské činnosti pro Brity jednoznačný: *Stargart působí skvělým dojmem. Máme každý důvod k předpokladu, že během své dlouhodobé služby u cizinecké legie jeho všeobecné i vojenské chování bylo prvotřídní a že měl dobrou reputaci. Máme výpověď několika Čechoslováků, z nichž někteří znali Stargarta před válkou, někteří v roce 1941 – a všichni mluví o Stargartovi velmi dobře. Jeho totožnost je nyní bezpečně zajištěna a hlavně, že není identický s mužem SEHOR Karel, o kterém je řeč v příloze 14A (u Angličanů).* […] *Nemůže býti pochyby, že Stargart mluvil pravdu o misi, kterou dostal od S.I.S.* (alternativní označení MI 6 – pozn. aut.) *a není žádná otázka, že byl podveden. Nepochybně byl zavřen od ledna 1942 do ledna 1944, kdy se mu podařilo uprchnouti do Španělska dík čistě náhodou, že se seznámil s lidmy, o kterých se mluví v § 61. v 1. zprávě. Jasně, že není důvodu tohoto muže dale zadržet s ohledem na zpravodajské důvody. F. Basett (Captain).*[19]

Miloslav Jebavý pro Brity pracoval. Rozpory či nepřesnosti obsažené v jeho pozdějších výpovědích jdou zřejmě na vrub nechtěnému zkomolení ze strany zapisovatelů či vyslýchaného. Co si ale myslet o hodnosti majora, které u Britů údajně dosáhl? Sám to StB vysvětlil tak, že se jednalo pouze o hodnost propůjčenou.[20]

ZPĚT K FRANCOUZŮM

Miloslava Jebavého alias Felixe Stargarta dopravilo dne 5. dubna 1944 z Gibraltartu k břehům Anglie letadlo.[21] Československé úřady se o jeho příjezdu dozvěděly v květnu 1944; mimo jiné nalezneme jeho jméno v seznamu čs. občanů evakuovaných na území Spojeného království, který sestavilo Ministerstvo sociální péče v Londýně.[22] Jebavý se s Brity rozešel, a obrátil se na československé úřady. Neměl však zájem o zařazení k československému vojsku, nýbrž opět ke „svým" Francouzům. Jeho žádost adresovaná prezidentu Benešovi[23] byla vyřízena kladně a Miloslav Jebavý vstoupil dne 3. července 1944 v hodnosti obyčejného vojína (chtěl tím usnadnit své přijetí) do služeb francouzské armády. Jako zkušený voják u vojska generála de Gaulla opět osvědčil své schopnosti. Jeho kroky vedly do Camberley, kde se formovala speciální jednotka, jejíž jádro tvořili parašutisté. Zde působil jako velitel roty (mezitím byl totiž povýšen do hodnosti Adjudant, tj. praporčík).

18 *Národní archiv* (dále jen NA), f. Ministerstvo vnitra, Londýn, karton (dále jen k.) 51, sign. 2-1/784, výtah ze zprávy o vyšetřování Miloslava Jebavého Brity v dubnu 1944.

19 Tamtéž.

20 *ABS*, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Norbert" – podsvazek č. 1, torzo nedatovaného výslechového protokolu Miloslava Jebavého.

21 *NA*, f. Ministerstvo vnitra, Londýn, k. 51, sign. 2-1/784, výtah ze zprávy o vyšetřování Miloslava Jebavého Brity v dubnu 1944.

22 *NA*, f. Ministerstvo sociální péče, Londýn, k. 69, sign. 11-63/1, zpráva Ministerstva vnitra pro Ministerstvo sociální péče o čs. občanech evakuovaných do Spojeného království z 24. 5. 1944.

23 *VÚA – VHA*, f. 24, sign. 24 – 12/9, Stargart – Jebavý, žádost Miloslava Jebavého prezidentu republiky ČSR o povolení další služby v cizinecké legii z 12. 5. 1944.

Nadřízení ho prý pak přechodně přidělili jako instruktora na leteckou základnu Hartford Bridge Hants, kde sídlila francouzská 342. bombardovací peruť, Groupe Lorraine. Důvodem byl pokyn, že vzhledem k blížícímu se přesunu na evropská letiště musí personál absolvovat krátký a intenzivní výcvik pozemního boje, respektive obrany letiště před parašutistickým a pozemním útokem. Podle svých slov se tehdy Jebavý dokonce několikrát zúčastnil jako palubní střelec nočních náletů bombardérů typu Boston a Mitchell na cíle v Normandii. Po úspěšné misi se vrátil zpět do Camberley, kde se mezitím zformoval plnohodnotný prapor, jehož příslušníci museli rovněž absolvovat intenzivní výcvik. Rodák z Hájů nad Jizerou se pak se svými muži účastnil bojů na kontinentě. Po osvobození Paříže přeložili Jebavého k 13. polobrigádě cizinecké legie, s níž prodělal další tažení. Dne 4. března 1945 však jeho válečnou pouť ukončilo těžké zranění, které utrpěl při bojích s Němci na Rýně.[24]

Následovalo dlouhé léčení ve francouzských nemocnicích. V únoru 1946 byl Jebavý vzhledem k následkům zranění (uznán jako 65% invalida) demobilizován a francouzské úřady mu přiznaly penzi. O výjimečných činech Miloslava Jebavého svědčí sbírka významných francouzských vyznamenání.[25]

Přestože se po vyléčení hodlal trvale usadit ve Francii, na počátku dubna 1946 se vrátil do čerstvě osvobozeného Československa. Nejednalo se o radostný návrat – dozvěděl se totiž, že jeho otce umučilo v roce 1941 v Žitavě jako odbojáře Gestapo a že vězněn byl i jeho bratr Josef. I když měl vyjednané zaměstnání ve Francii, vzhledem k situaci své rodiny kývl na nabídku bratra, aby nějaký čas zůstal ve vlasti a spolu s ním vedl v Praze jeho firmu Pragoexport, která se zabývala zahraničním obchodem.

Miloslav Jebavý pravděpodobně jako příslušník 13. polobrigády cizinecké legie. Podle označení na výložce má hodnost Adjudant (praporčík). Na kapse uniformy je zřetelný lotrinský kříž, odznak svobodných Francouzů generála de Gaulla.
V roce 1948 převzal Miloslav Jebavý v Praze vysoké francouzské vyznamenání Médaille Militaire. Předávajícím je zřejmě francouzský vojenský přidělenec generál Julien Flipo. *Foto: SOkA Pardubice*

24 *ABS*, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Norbert" – podsvazek č. 1, torzo nedatovaného výslechového protokolu Miloslava Jebavého.

25 *Státní okresní archiv Pardubice*, f. Sdružení československých dobrovolníků ve Francii, Miloslav Jebavý – kopie členské legitimace Československé obce legionářské.

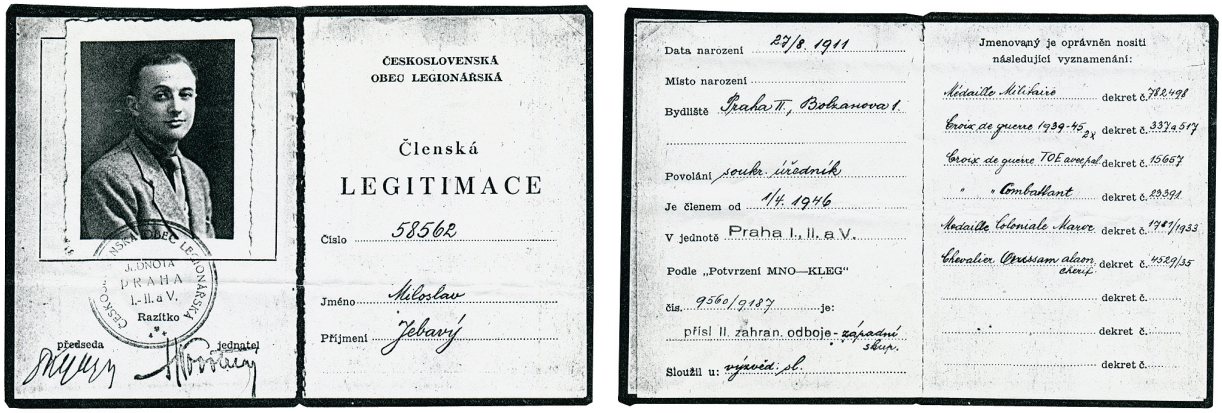
ČESKOSLOVENSKÁ OBEC LEGIONÁŘSKÁ

Členská

LEGITIMACE

Číslo 58562

Jméno Miloslav

Příjmení Jebavý

J. JEDNOTA PRAHA I.-II. a V. Razítko

předseda jednatel

Data narození 27/8 1911

Místo narození

Bydliště Praha II., Bořkanova 1

Povolání soukr. úředník

Je členem od 1/4 1946

V jednotě Praha I., II. a V.

Podle „Potvrzení MNO—KLEG"

čís. 9560/2187 je:

přísl. II. zahran. odboje - západní skup.

Sloužil u: vyzvěd. sl.

Jmenovaný je oprávněn nositi následující vyznamenání:

Médaille Militaire dekret č. 792/498

Croix de guerre 1939-45 2x dekret č. 337a 517

Croix de guerre TOE avec pal dekret č. 15657

" " Combattant dekret č. 29391

Médaille Coloniale Maroc dekret č. 1901/1933

Chevalier Ordre du Nichan alaouite dekret č. 4529/35

dekret č.

dekret č.

dekret č.

Přehled francouzských vyznamenání. Za pozornost stojí nejvyšší stupeň válečného kříže za bojovou činnost v zahraničí (Croix de Guerre TOE avec palme). Označení „palma" znamená, že jméno Miloslava Jebavého bylo uvedeno v rozkaze na úrovni armády. *Zdroj: SOkA Pardubice*

PROTI NOVÉ TOTALITĚ

Plánovaný pokus o ozbrojený vojenský převrat, jehož hlavními aktéry byli „major" Miloslav Jebavý z Prahy, kapitán Karel Sabela ze Žatce a pražský obchodník Bohuslav Hubálek, patří bezesporu k vůbec nejzajímavějším a zároveň i nejtragičtějším příběhům třetího, protikomunistického odboje. V odborné, ale i v populární literatuře bývá uváděn pod různými názvy, např. Jebavého puč či Jebavého převrat nebo akce odbojové skupiny Praha – Žatec. V prvním případě je označení odvozeno od hlavního organizátora odbojových aktivit Miloslava Jebavého, druhý název se drží logiky označení akce podle hlavních bašt odbojářů, k nimž měl vedle Prahy patřit právě Sabelův Žatec. Sama komunistická tajná policie (StB) vedla tento případ pod nic neříkajícím krycím jménem akce „Norbert". Objevuje se i označení akce „Praha".

Kapitán Karel Sabela ze Žatce, veterán, mimo jiné účastník obléhání Němci bráněného francouzského přístavu Dunkerque. Vpravo pražský obchodník Bohuslav Hubálek po zatčení StB. Fotografie podává svědectví o mučení, kterým prošel. *Foto: ABS*

Vše prý začalo krátce po únorovém komunistickém puči, kdy se bývalý příslušník francouzské cizinecké legie Miloslav Jebavý rozhodl opustit společně s několika stejně smýšlejícími přáteli nesvobodné Československo. Nechtěli utíkat pěšky přes stále ještě propustné hranice se Západem, nýbrž letadlem ze žateckého letiště. Přestože tento poněkud dobrodružný a zcela jistě riskantní plán Jebavý a jeho druhové nakonec zavrhli, v odporu proti svévolné komunistické diktatuře zůstali neochvějní. Další běh událostí spustilo Jebavého setkání s britským vicekonzulem a vedoucím britské složky Military Permit Office (vojenský pasový úřad) v Praze, kapitánem Philipem Cedricem Thomasem Wildashem, na jehož úřad Jebavý docházel kvůli obnovení propustky pro pohyb v okupačních zónách západního Německa ve svém pase. Byl to totiž právě tento muž, který údajně přesvědčil Jebavého, aby z Československa neodcházel, ale naopak zde zůstal a ilegálně pracoval proti režimu. Jebavý se stal hlavním koordinátorem vzniku a činnosti protikomunistických odbojových skupin. Cílem těchto aktivit bylo ozbrojené vystoupení proti totalitní moci, jež mělo umožnit restauraci demokracie. Je velice pravděpodobné, že tento plán britský důstojník neinicioval, spíše měl asi zájem o podchycení protikomunistického podzemí a získávání zpravodajsky cenných informací.[26]

26 K osobě kapitána Wildashe a jeho zapojení do celé akce podrobně viz *ABS*, f. Kabinet StB materiálů 1945–1955 (323), sign. 323-8-15, Případ vedoucího britské sekce MPO v Praze cpt. Wildashe s Jebavým.

Podplukovník generálního štábu Vilém Sok – Sieger. Smrt po něm sáhla již v roce 1928. Tehdy přežil s těžkými zraněními havárii vojenského průzkumného letounu u Milovic. Pilot zahynul.
Foto: VÚA – VHA

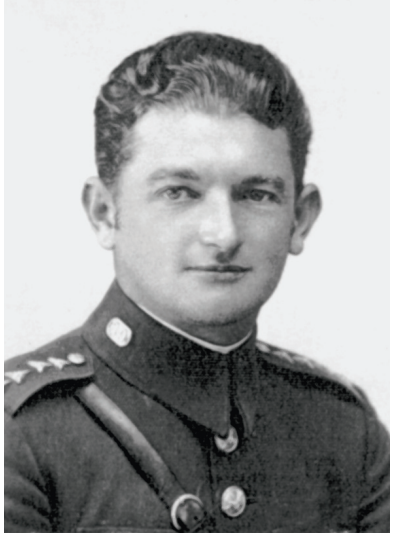

Podplukovník generálního štábu Josef Gonic jako mladý důstojník prvorepublikové armády. Během války se zapojil do protinacistického odboje.
Foto: VHÚ

Ať již tomu bylo jakkoli, bývalý válečný veterán Wildashe o svých aktivitách pravidelně informoval a žádal ho, aby zprávu o připravovaném povstání doručil armádnímu generálu Aloisi Liškovi, který žil v exilu a jehož si „ilegalisté" představovali jako nejvhodnější osobu pro velitelské zaštítění akce po jejím vypuknutí.

V týdnech a měsících, které byly Jebavého odbojářům vyměřeny, se zřejmě skutečně dařilo rozšiřovat protikomunistickou podzemní základnu. Nejagilněji si přitom počínala žatecká skupina zformovaná okolo Jebavého přítele, válečného veterána a toho času restauratéra Jiřího Vovsa (jeden z účastníků plánovaného útěku letadlem). Té se podařilo získat pro zamýšlený převrat nejen kapitána Karla Sabelu, velitele jedné z tankových rot žatecké posádky, ale i důstojníky z Hlavního štábu v Praze (podplukovníci Vilém Sok – Sieger, Josef Gonic a další) a také mnoho civilních osob. Vedle toho se pak lidé z této skupiny napojili na některé stejně smýšlející příslušníky dalších menších vojenských posádek. Miloslav Jebavý navázal v Praze prostřednictvím studenta Vladimíra Strusky kontakt s civilní odbojovou skupinou obchodníka Bohuslava Hubálka a štábního strážmistra SNB Václava Šimáka, která údajně připravovala vlastní puč již na Vánoce 1948. Na schůzkách vedoucích představitelů odbojových organizací v Žatci, Kralovicích a Praze nakonec Jebavý stanovil definitivní datum. Povstání mělo vypuknout 8. března 1949 v noci. Plán počítal s obsazením strategicky významných objektů v Praze. Ani se však nestačil rozběhnout. Ještě předtím totiž došlo k masovému zatýkání v režii Státní bezpečnosti a Vojenského obranného zpravodajství.

Klíčová otázka zní: Jednalo se o vykonstruovanou či vyprovokovanou činnost, nebo naopak o činnost reálnou, nepoznamenanou komunistickými zpravodajskými službami? Autor předkládané studie na základě vlastního zevrubného výzkumu došel k závěru, že o konstrukci ani o provokaci nešlo. Vše nasvědčuje tomu, že odhalení bylo v podstatě dílem náhody. Stálo za ním nepřímé napojení Bohuslava Hubálka a Václava Šimáka na odbojovou zpravodajskou skupinu profesora Karla Nigrína (přes ilegální organizaci bývalého zástupce okresního velitele SNB v Praze poručíka Františka Voborského). Právě do Nigrínovy skupiny StB pronikla a postupným řetězovým zatýkáním jednotlivých odbojářů se dostala nejprve k Voborského lidem a odtud i na organizaci Bohuslava Hubálka. Akce „Norbert" bylo původně označení pro likvidaci Nigrínovy skupiny a teprve po „překvapivém objevu" ho StB začala nově používat pro odbojáře spojené s pokusem o ozbrojený převrat, u čehož i zůstalo.[27]

CESTA NA POPRAVIŠTĚ

Miloslav Jebavý byl zatčen 6. března 1949 v 11.15 hod. v Kundraticích (tehdy okres Jilemnice), kde pobýval u své matky.[28] Hlavu rozvětvené odbojové skupiny nezatkli příslušníci StB, ale uniformovaní policisté z Velitelství stanice Jilemnice, vrchní strážmistr J. Svoboda a praporčík Josef Jiskra. O důvodech „realizace" jim nebylo nic moc známo, dostali urgentní pokyn z Prahy, přesněji od tamějšího Krajského velitelství StB. Jakmile se jeho příslušníci dozvěděli o úspěchu akce, poslali pro svého prominentního vězně automobil. Následovaly brutální vazební výslechy, jež si kladly za cíl odhalit pozadí celého „protistátního spiknutí". Nutno však podotknout, že

27 MALLOTA, Petr: *Odbojová organizace Praha – Žatec: konstrukce, provokace či skutečnost?* Rukopis.

28 *ABS*, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Norbert" – podsvazek č. 1, zpráva Velitelství stanice SNB Jilemnice o zatčení Miloslava Jebavého z 6. 3. 1949. Autor porovnáním jednotlivých archivních dokumentů odhalil chybu, která je zanesena i v tehdejším trestním oznámení. Datum 11. 3. 1949, které zde nalezneme, sice stojí v zápisu o zatčení Miloslava Jebavého, ten byl ale pořízen až dodatečně, zřejmě u příležitosti převezení zatčeného do věznice StB Praha-Ruzyně. Stalo se tak právě 11. 3. 1949. Z tohoto archivního dokumentu jasně nevyplývá, kde se Jebavý nacházel do té doby – s největší pravděpodobností ve smutně proslulé Bartolomějské. Inkriminovaný zápis o zatčení naopak zaznamenává, že 24. 3. 1949 StB převezla Jebavého z Ruzyně do věznice KV StB Pankrác. Viz tamtéž, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, Jebavý a spol. – IV. díl, zápis o zatčení Miloslava Jebavého KV StB Praha z 11. 3. 1949.

Miloslav Jebavý ve vazbě StB. Jako jediného ze zatčených odbojářů ho komunistická tajná policie nepředala do soudní vazby. Jeho situace tak byla jednou z nejhorších. *Foto: ABS*

Miloslav Jebavý nepatřil mezi oběti první vlny zatýkání. Pro rozkrytí Jebavého organizace můžeme za stěžejní považovat zatčení Vladimíra Strusky dne 4. března 1949, k němuž došlo v Hubálkově domě, kam šel jmenovaný zjistit, proč se jeden z hlavních členů protikomunistického podzemí v Praze odmlčel,[29] a stejného dne večer později pak zatčení samotného Bohuslava Hubálka, který se skrýval u svého známého.[30]

Následovalo rychlé rozkrytí protikomunistického podzemí. Na těchto akcích se podílelo i Reicinovo 5. oddělení Hlavního štábu. Na základě poznatků získávaných po několik týdnů policejními i vojenskými vyšetřovateli sepsalo KV StB Praha první trestní oznámení (vzhledem k množství zainteresovaných a zatčených osob jich bylo postupně několik), které nese datum 22. dubna 1949. Na bezmála 64 strojopisných stranách je Státní prokuratuře v Praze autorem – pod textem je podepsán přednosta KV StB Praha major Bohuslav Šedivý – vylíčena celá „protistátní" činnost jádra Jebavého ilegální skupiny, tedy celkem 15 lidí (Miloslav Jebavý, Jiří Voves, Bohuslav Hubálek, Václav Šimák, František Řepa, Vladimír Struska, Jan Seifrt, Vilém Sok – Sieger, Jan Krátký, Karel Sabela, Josef Gonic, František Šlajs, František Ouřada, Stanislav Körner a Antonín Vinš).[31]

Štafetu tedy převzal adresát, Státní prokuratura Praha, jmenovitě prokurátor generál justice Jan Vaněk. Ten se nevzedmul k takovému výkonu jako jeho kolega od tajné politické policie – spokojil se elaborátem o necelých devíti stranách. V něm, tedy v obžalobě, však převedl „vinu" odbojářů do řeči paragrafů: všechny žaloval pro hrdelní zločiny velezrady a vyzvědačství podle § 1 a 5 nechvalně proslulého zákona č. 231/48 Sb. a 20. května 1949 celý případ postoupil dalšímu článku totalitního represivního aparátu – Státnímu soudu Praha.[32]

Komunistickou justicí zinscenované osmidenní divadlo se odehrávalo v budově soudu na Pankráci za účasti veřejnosti (v určitých pasážích, kde by mohlo být údajně ohroženo státní tajemství, bez ní) ve dnech 30. května až 9. června 1949. Účelům propagandy posloužil také rozhlas[33] a tisk, který charakterizoval obžalované v duchu třídní morálky i logiky: *Odsouzený Miloslav Jebavý je typický žoldák, cynik, zvyklý na krev a masakry.* […] *Odsouzený Hubálek, bývalý velkoobchodník, velkokapitalista, který před soudem prohlašuje, že jeho jmění dosahuje tří milionů Kčs, a na otázku předsedy soudu, zda jeho jmění není větší než deset milionů, krčí rameny a říká: „Je to možné!"*[34]

29 O okolnostech zatčení Vladimíra Strusky a jeho roli v celém odbojovém podniku viz např. rozhovor Petra Radosty s ním. RADOSTA, Petr: Převrat, který se neuskutečnil. Svědectví vězně číslo 016 143. *Reportér*, 1991, č. 23, s. 1–6.

30 *ABS*, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Norbert" – Kolman a spol. – VII. díl, zápis o výpovědi Josefa Fakana na KV StB Praha dne 5. 3. 1949. I u data zatčení Hubálka obsahuje trestní oznámení chybný údaj.

31 *ABS*, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Norbert" – Jebavý a spol. – I. díl, trestní oznámení KV StB Praha na Miloslava Jebavého a spol. z 22. 4. 1949.

32 *NA*, f. Státní prokuratura Praha – nezpracováno, spisová značka (dále jen sp. zn.) Pst I 786/49, obžaloba Státní prokuratury v Praze z 20. 5. 1949.

33 V *Archivu Českého rozhlasu* se dochoval přibližně dvacetiminutový zvukový záznam z hlavního líčení před Státním soudem Praha.

34 Rozsudek nad nepřáteli republiky. *Rudé právo*, 11. 6. 1949.

Tribunálu, živoucí karikatuře nezávislého soudnictví, předsedal dr. Jaroslav Novák, který měl k ruce další čtyři pomocníky: plukovníka dr. Otakara (?) Matouška, dr. Václava Michala, podplukovníka Františka (?) Kohouta a soudce z lidu Jaroslava Šnábla. Jako intervenující prokurátoři účinkoval autor obžaloby generál justice Jan Vaněk a dr. Pavel Tichý.[35] Rozsudek byl nezvykle tvrdý i s přihlédnutím k tehdy panujícím poměrům: pět trestů smrti (Miloslav Jebavý, Bohuslav Hubálek, Vilém Sok – Sieger, Karel Sabela, Josef Gonic), osm trestů doživotí a dva tresty těžkého žaláře v trvání 25 let. Krutá pomsta režimu lidem, kteří proti němu vystoupili. Dle názoru soudců adekvátní: *Vyměřené tresty u jednotlivých obžalovaných pokládá soud se zřetelem na zhodnocení všech přitěžujících i polehčujících okolností za zcela přiměřený jejich vině.*[36]

Soudci si pospíšili i s dalším krokem. Ještě týž den, tj. 9. června 1949, na tajné poradě schválili rozhodnutí nedoporučit k milosti prezidenta republiky odsouzené k nejvyššímu trestu. Vyslyšeli tím návrh státního prokurátora, jenž v případě Miloslava Jebavého argumentoval, že je *velmi nebezpečným novému státnímu zřízení.*[37]

DOPIS

V Národním archivu se dochoval ojedinělý dokument. Jedná se o vlastnoručně psaný dopis Miloslava Jebavého, určený Nejvyššímu soudu v Brně.[38] Ten tehdy působil jako poslední odvolací instance. Miloslav Jebavý, nad nímž tribunál Státního soudu Praha vynesl krátce předtím trest smrti a kterému nebylo umožněno, aby se v Brně hájil, prokázal obdivuhodnou odvahu. V dopise zcela otevřeně zhodnotil situaci v totalitním Československu, stejně jako cíle své i svých druhů. Podle záznamu se dokument v Brně skutečně četl. U soudců zvyklých na úpěnlivé

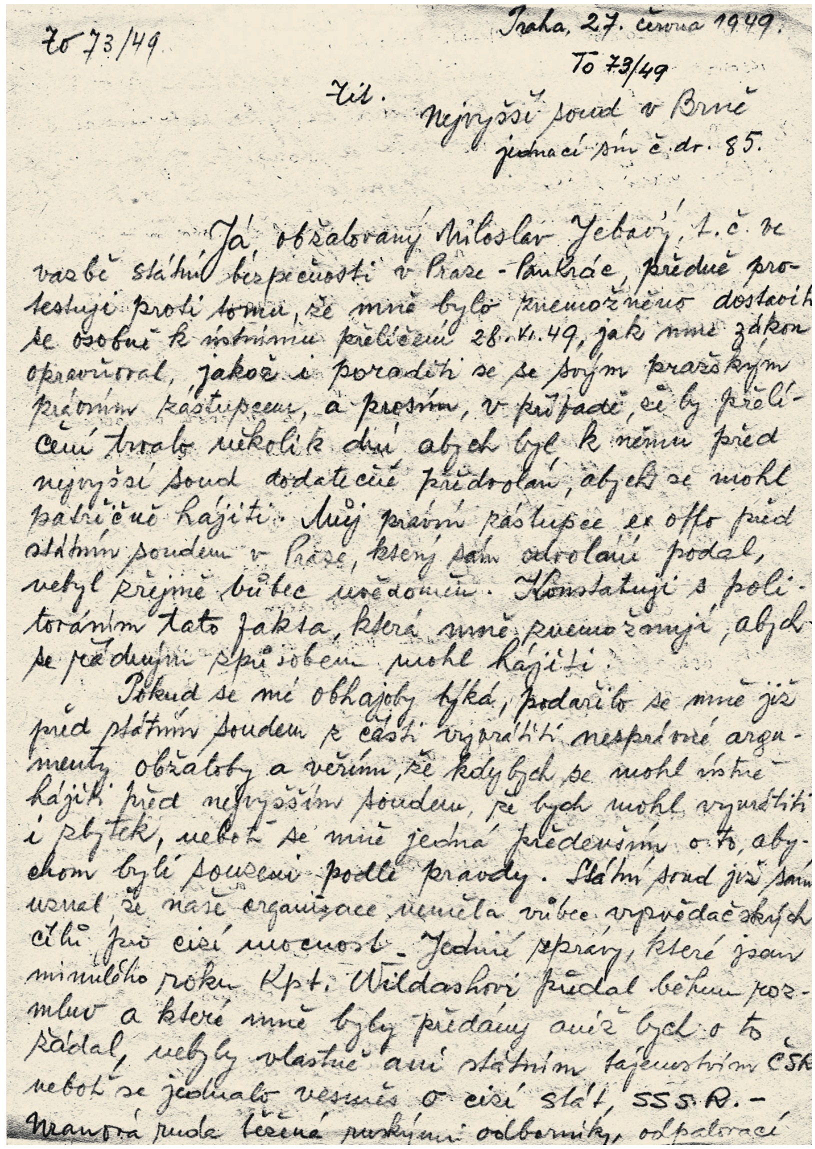
To 73/49
Praha, 27. června 1949.
To 73/49
Zit. Nejvyšší soud v Brně
jednací síň č. dr. 85.

Já, obžalovaný Miloslav Jebavý, t.č. ve vazbě státní bezpečnosti v Praze - Pankráci, předně protestuji proti tomu, že mně bylo znemožněno dostavit se osobně k ústnímu přelíčení 28. VI. 49, jak mně zákon opravňoval, jakož i poradit se se svým pražským právním zástupcem, a prosím, v případě, že by přelíčení trvalo několik dní, abych byl k němu před nejvyšší soud dodatečně předvolán, abych se mohl patřičně hájiti. Můj právní zástupce ex offo před státním soudem v Praze, který sám odvolání podal, nebyl zřejmě vůbec uvědoměn. Konstatuji s politováním tato fakta, která mně znemožňují, abych se řádným způsobem mohl hájiti.

Pokud se mé obhajoby týká, podařilo se mně již před státním soudem z části vyvrátiti nesprávné argumenty obžaloby a věřím, že kdybych se mohl ústně hájit před nejvyšším soudem, že bych mohl vyvrátiti i zbytek, neboť se mně jedná především o to, abychom byli souzeni podle pravdy. Státní soud již sám uznal, že naše organisace neměla vůbec vyzvědačských cílů pro cizí mocnost. Jediné zprávy, které jsem minulého roku Kpt. Wildashovi předal během rozmluv a které mně byly předány aniž bych o to žádal, nebyly vlastně ani státním tajemstvím ČSR neboť se jednalo většinou o cizí stát, SSSR. – Uranová ruda těžená ruskými odborníky, odpalovací

Dopis vězněného Miloslava Jebavého Nejvyššímu soudu v Brně Zdroj: NA

prosby o zmírnění trestu musel bezpochyby způsobit značné překvapení. Sám hlavní protagonista si byl zcela jistě vědom toho, že tímto statečným činem je jakákoliv, byť sebemenší naděje na shovívavost ze strany komunistické justice vyloučena.

Je třeba podotknout, že u válečného vysloužilce Jebavého se nejednalo o krok nijak vybočující. Zdá se, že v bezvýchodné situaci, ve chvíli, kdy bylo jasné, že věc je nejen definitivně prozrazena, ale i ztracena, změnil Miloslav Jebavý taktiku a svůj vzdor

35 *NA*, f. Státní soud Praha – nezpracováno, sp. zn. Or I 718/49, protokol o hlavním líčení z 9. 6. 1949.

36 Tamtéž, rozsudek Státního soudu Praha z 9. 6. 1949.

37 Tamtéž, poradní protokol u Státního soudu Praha z 9. 6. 1949.

38 *NA*, f. Nejvyšší soud Praha – nezpracováno, sp. zn. To 73/49, dopis Miloslava Jebavého z 27. 6. 1949.

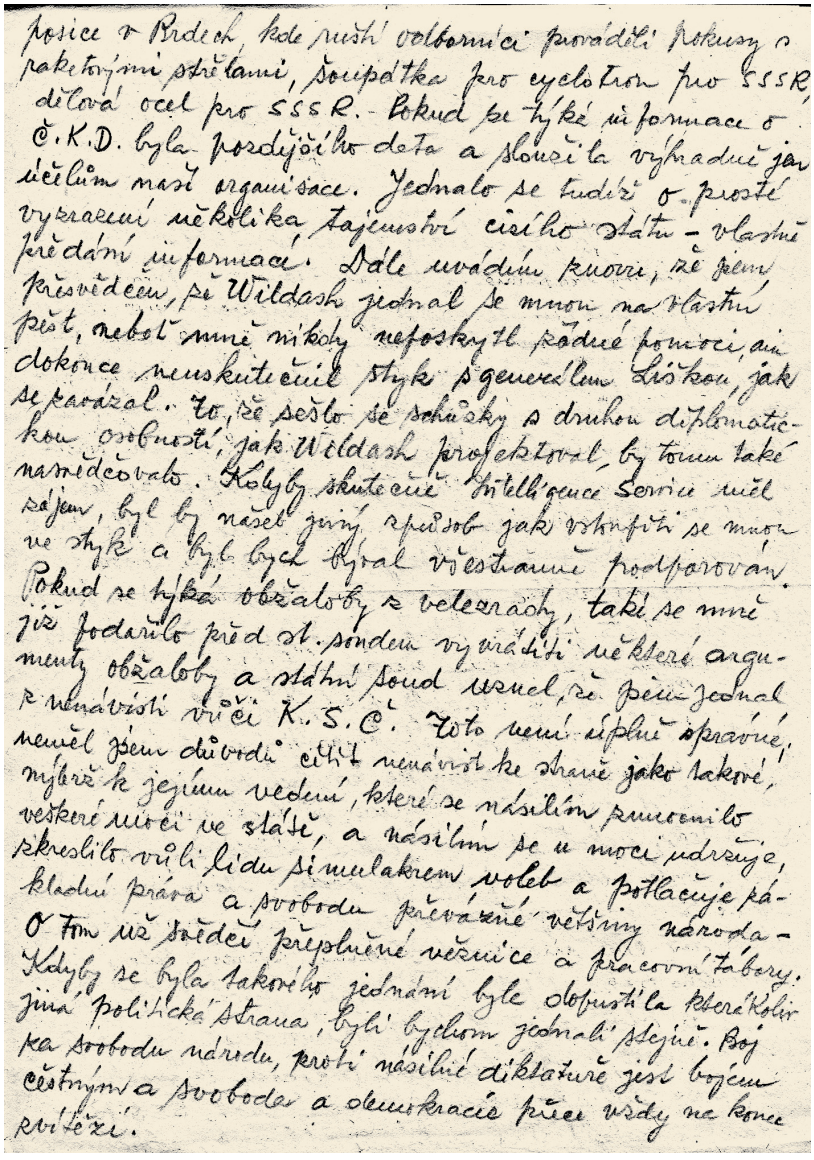

Dopis, druhá strana

prezentoval nikoli zapíráním či bagatelizováním své trestné činnosti jako někteří jeho kolegové, kteří tak činili zejména u soudu, ale naopak jejím přiznáním. Takto vedl svůj zápas i před tribunálem Státního soudu.

V samém úvodu protokolu o hlavním líčení se dočteme: *Miloslav Jebavý cítí se částečně vinným v tom směru, že nikdy nic nezamýšlel proti republice, nýbrž jen proti komunistické straně.*[39]

K jednomu dotazu státního prokurátora mimo jiné uvedl: *Účelem a cílem zamýšleného puče bylo zvrátiti nynější komunistickou diktaturu a navrátiti ČSR do řady demokratických států, přičemž se pomýšlelo na obnovení stavu, jaký byl před rokem 1938.*[40]

Odvolání proti rozsudku Státního soudu Praha podal Miloslav Jebavý 20. června 1949 a zopakoval v něm předchozí argumenty, totiž že jeho činnost byla namířena proti KSČ, nikoli proti republice.[41] Zajímavé je, že jako by předjímal výsledek odvolání, podal Jebavý týž den i žádost o milost prezidentu republiky.[42] Zřejmě se na její stylizaci (a možná vůbec na jejím sepsání) podepsala návštěva zoufalé matky ve věznici, z níž již předchozí totalitní režim učinil vdovu. Ta svou žádost podala 16. června 1949.[43] Pro záchranu syna se pokusila učinit vše, co bylo v jejích silách: už o tři dny dříve se vypravila se svou osmdesátiletou matkou na Pražský hrad, přičemž obě ženy zanechaly v Kanceláři prezidenta republiky prosebné dopisy.[44] O milost pro hrdinu války s Německem požádala z Francie i Jebavého snoubenka Yvone Dannerová, jež se obrátila na velvyslanectví Československé republiky v Paříži.[45]

Jebavý v úvodu své žádosti upozornil na skutečnost, že ho Státní soud odsoudil k trestu smrti i přesto, že jako jediný svou ilegální činnost nezapíral, čímž pomohl k objasnění pozadí celého případu u sebe i svých druhů. I zde jako několikrát předtím zaznělo zcela explicitní vyjádření Jebavého postoje a motivů, jímž se

39 *NA*, f. Státní soud Praha – nezpracováno, sp. zn. Or I 718/49, protokol o hlavním líčení z 9. 6. 1949.
40 Tamtéž.
41 *NA*, f. Nejvyšší soud Praha – nezpracováno, sp. zn. To 73/49, stanovisko Generální prokuratury k odvolání a případné milosti z 25. 6. 1949.
42 *NA*, f. Generální prokuratura Praha – nezpracováno, sp. zn. T 26/49, žádost Miloslava Jebavého o milost z 20. 6. 1949.
43 Tamtéž, žádost Anny Jebavé o milost pro svého syna z 16. 6. 1949.
44 *NA*, f. Státní soud Praha – nezpracováno, sp. zn. Or I 718/49, dopisy matky a babičky Miloslava Jebavého z 13. 6. 1949.
45 *NA*, f. Generální prokuratura Praha – nezpracováno, sp. zn. T 26/49, opis žádosti Yvone Dannerové o milost pro Miloslava Jebavého z 21. června 1949.

veterán protinacistického odboje bránil proti dovedné manipulaci ze strany vládnoucí moci, jež cynicky a záměrně zaměňovala odboj proti svému režimu s odbojem proti republice a jejím obyvatelům: *Slovutný pane prezidente! Jako jsem řekl pravdu vždy a každému, řekl jsem ji i před soudem. Můj ilegální boj v Československu neplatil republice, neboť tu jsem vždy miloval, nýbrž komunistické straně, jejíž jste předsedou.*[46]

Generální prokuratura vypracovala během čtyř dnů své stanovisko k odvolání, jež bylo pochopitelně zamítavé, přičemž ho doprovodila i návrhem, aby nikdo z pěti odsouzených k nejvyššímu trestu nebyl doporučen milosti prezidenta.[47]

Dne 23. června 1949 proběhlo neveřejné sezení odvolacího senátu, který určil, že na přelíčení nebudou přizváni odvolatelé, *ježto jejich účast na přelíčení není nutná*, ani nebude proveden výslech lékařů a svědků, *ježto se nejeví pro rozhodnutí věci potřebné.*[48]

Ve dnech 28. a 29. června Nejvyšší soud v Brně ve složení dr. František Poláček (předseda), dr. Adolf Rosenkranz a dr. Karel Tungl (soudci z lidu), plukovník a podplukovník justice dr. Josef Mrázek a dr. Vladimír Vakřík, dále pak soudce Nejvyššího soudu Karel (?) Štursa a dr. Jaromír (?) Chlebníček ve spolupráci s intervenujícím prokurátorem, vrchním sekretářem Nejvyššího soudu dr. Ladislavem (?) Holubcem případ uzavřel tak, jak se od něj očekávalo. Přesto se za zavřenými dveřmi konalo drama, o kterém se dozvídáme z archivních pramenů až dnes.

Při závěrečné poradě o stanovisku senátu k odvolání obžalovaných, když došla řada na Josefa Gonice, přednesl zpravodaj, jímž byl soudce Nejvyššího soudu dr. Chlebníček, návrh na zamítnutí odvolání, což bylo zřejmě v intencích původních pokynů. V tu chvíli se ovšem do věci vložil pplk. justice dr. Vakřík, který navrhl odvolání vyhovět a trest smrti snížit na doživotí s poukazem na fakticky menší vinu jmenovaného. Jeho argumentace padla na úrodnou půdu: přísedící soudce Nejvyššího soudu Štursa se připojil k Vakříkovi a dokonce se – což je paradoxní – vyslovil pro zmírnění trestu i zpravodaj, který svůj původní návrh na hrdelní trest stáhl. V tu chvíli se zdálo, že Josef Gonic má vyhráno. Pak se ovšem stalo něco nečekaného, vezmeme-li v úvahu, že přísedící soudce z lidu by se měl dát strhnout spíše příkladem profesionál-

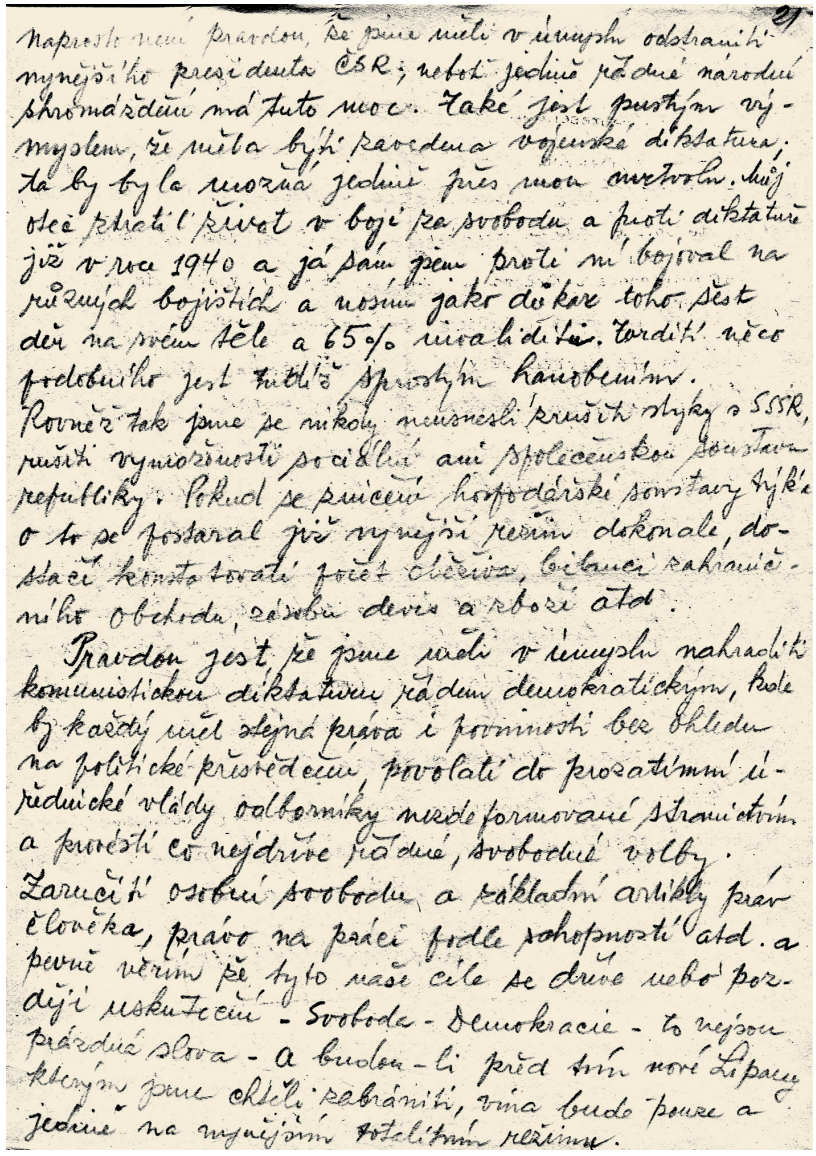

Dopis, třetí strana

46 Tamtéž, žádost Miloslava Jebavého o milost z 20. 6. 1949.

47 *NA*, f. Nejvyšší soud Praha – nezpracováno, sp. zn. To 73/49, stanovisko Generální prokuratury k odvolání a případné milosti z 25. 6. 1949.

48 Tamtéž, zápis o neveřejném sezení senátu z 23. 6. 1949.

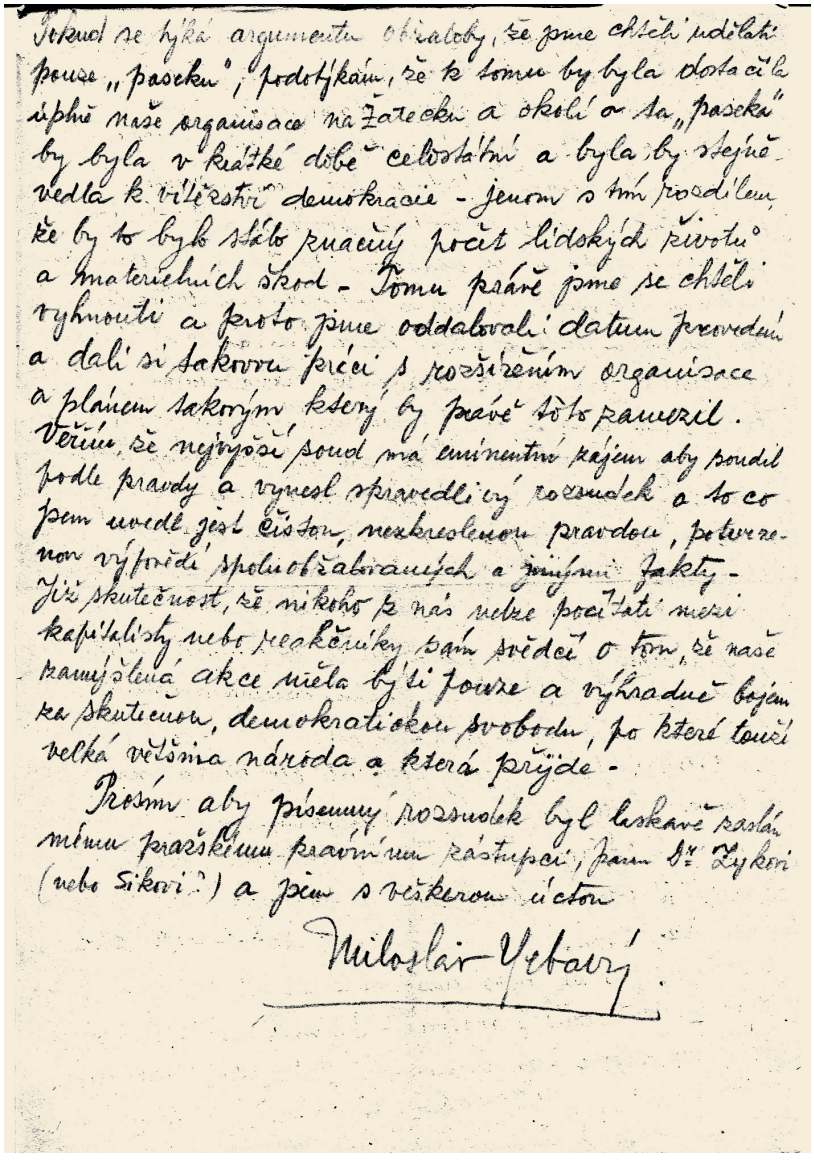

Závěr dopisu

ních soudců než vlastním úsudkem: dr. Tungl se přihlásil k původnímu návrhu, tedy trestu smrti. Lavina se dala nezadržitelně do pohybu. K prvnímu soudci z lidu se přidal i ten druhý, dr. Rosenkranz, kterého následoval plukovník justice dr. Mrázek a po něm předseda senátu dr. Poláček. Hlasování tedy skočilo poměrem 3:4 pro pankráckou šibenici.[49]

Tragédie vynikne o to víc, když si uvědomíme, že jeden ze soudců z lidu přišel až dodatečně jako náhrada za původního, který byl kvůli reorganizaci podniku – jednalo se o součást Jihočeských papíren – omluven. Kdoví, možná by zaneprázdněný úředník tolik nelačnil po krvi jako jeho následovník a Josef Gonic mohl žít.[50] Jeho naděje však ještě úplně nepohasla. Zatímco u Jebavého a jeho tří druhů Nejvyšší soud pro Ministerstvo spravedlnosti jednomyslně nedoporučil kladné vyřízení žádosti o milost, u Gonice tomu bylo jinak. Odvolací senát doporučil jednoznačným poměrem 6:1 jeho žádosti o milost vyhovět. Černou ovcí zůstal pouze nekompromisní předseda senátu.[51]

A právě tehdy, druhý den přelíčení, kdy se rozhodovalo o tom, jak bude s vězni naloženo, se na scéně objevuje dopis Miloslava Jebavého. Nese datum 27. června 1949. Existence tohoto dopisu má pro nás mimořádný význam. Protože žádost o milost – jak jsme uvedli – byla podána předtím, než tento dokument spatřil světlo světa, a vzhledem k tomu, za jakých okolností ho k smrti odsouzený Miloslav Jebavý ve své cele v pankrácké věznici sepisoval, navíc i s přihlédnutím k jeho stylizaci, jedná se v podstatě o Jebavého testament. Na jeho stránky autor, mnohokrát vyznamenaný voják druhého odboje, uložil poselství o celé odbojové akci a jejích motivech. Učinil to přitom s takovou formulační obratností a s tak výstižnou analýzou tehdy panující situace, že dopis získává i podobu jakéhosi manifestu. Manifestu třetího odboje. Často narážíme na názor, že se při současném výzkumu protikomunistického odboje více než kde jinde uplatňují současná hlediska, která se násilně implementují do minulosti. Třetí odboj tak údajně vzniká až nyní, jen jako jakási dodatečná konstrukce. Ve své době prý buď přímo neexistoval, nebo jeho východiska postrádala pevné ideové zakotvení, tudíž je zavádějící tento pojem používat. Dopis Miloslava Jebavého, autentický archivní dokument, je výrazným argumentem proti takovéto interpretaci.

Mimochodem, v této souvislosti je až symbolické, že jeden z mužů za-

49 Tamtéž, poradní protokol odvolacího senátu z 28. a 29. 6. 1949.

50 Tamtéž, dopis Jihočeských papíren, národního podniku z 24. 6. 1949.

51 Tamtéž, poradní protokol odvolacího senátu z 28. a 29. 6. 1949.

Praha, 27. června 1949

Nejvyšší soud v Brně
jednací síň č. dv. 85.

Já, obžalovaný Miloslav Jebavý, t. č. ve vazbě státní bezpečnosti v Praze-Pankrác, předně protestuji proti tomu, že mně bylo znemožněno dostaviti se osobně k ústnímu přelíčení 28. VI. 49, jak mne zákon opravňoval, jakož i poraditi se se svým pražským právním zástupcem, a prosím, v případě, že by přelíčení trvalo několik dní, abych byl k němu před Nejvyšší soud dodatečně předvolán, abych se mohl patřičně hájiti. Můj právní zástupce ex offo před státním soudem v Praze, který sám odvolání podal, nebyl zřejmě vůbec uvědoměn. Konstatuji s politováním tato fakta, která mně znemožňují, abych se řádným způsobem mohl hájiti.

Pokud se mé obhajoby týká, podařilo se mně již před státním soudem z části vyvrátiti nesprávné argumenty obžaloby a věřím, že kdybych se mohl ústně hájiti před nejvyšším soudem, že bych mohl vyvrátiti i zbytek, neboť se mně jedná především o to, abychom byli souzeni podle pravdy. Státní soud již sám uznal, že naše organizace neměla vůbec vyzvědačských cílů pro cizí mocnost. Jediné zprávy, které jsem minulého roku kpt. Wildashovi předal během rozmluv a které mně byly předány, aniž bych o to žádal, nebyly vlastně ani státním tajemstvím ČSR, neboť se jednalo vesměs o cizí stát, SSSR. Uranová ruda těžená ruskými odborníky, odpalovací posice v Brdech, kde ruští odborníci prováděli pokusy s raketovými střelami, šoupátka pro cyclotron pro SSSR, dělová ocel pro SSSR. Pokud se týká informace o Č.K.D., byla pozdějšího data a sloužila výhradně jen účelům naší organisace. Jednalo se tudíž o prosté vyzrazení několika tajemství cizího státu – vlastně předání informací. Dále uvádím znovu, že jsem přesvědčen, že Wildash jednal se mnou na vlastní pěst, neboť mně nikdy neposkytl žádné pomoci, ani dokonce neuskutečnil styk s generálem Liškou, jak se zavázal. To, že sešlo se schůzky s druhou diplomatickou osobností, jak Wildash projektoval, by tomu také nasvědčovalo. Kdyby skutečně Intelligence Service měl zájem, byl by našel jiný způsob, jak vstoupiti se mnou ve styk a byl bych býval všestranně podporován.

Pokud se týká obžaloby z velezrady, také se mně již podařilo před st. soudem vyvrátiti některé argumenty obžaloby a státní soud uznal, že jsem jednal z nenávisti vůči K.S.Č. Toto není úplně správné, neměl jsem důvodů cítit nenávist ke straně jako takové, nýbrž k jejímu vedení, které se násilím zmocnilo veškeré moci ve státě a násilím se u moci udržuje, zkreslilo vůli lidu simulakrem voleb a potlačuje základní práva a svobodu převážné většiny národa. O tom už svědčí přeplněné věznice a pracovní tábory. Kdyby se byla takového jednání dopustila kterákoliv jiná politická strana, byli bychom jednali stejně. Boj za svobodu národa, proti násilné diktatuře jest bojem čestným a svoboda a demokracie přece vždy na konec zvítězí.

Naprosto není pravdou, že jsme měli v úmyslu odstraniti nynějšího presidenta ČSR, neboť jedině řádné národní shromáždění má tuto moc. Také jest pustým výmyslem, že měla býti zavedena vojenská diktatura; ta by byla možná jedině přes mou mrtvolu. Můj otec ztratil život v boji za svobodu a proti diktatuře již v roce 1940 a já sám jsem proti ní bojoval na různých bojištích a nosím jako důkaz toho šest děr na svém těle a 65% invaliditu. Tvrditi něco podobného jest tudíž sprostým hanobením. Rovněž tak jsme se nikdy neusnesli zrušiti styky se SSSR, rušiti vymoženosti sociální ani společenskou soustavu republiky. Pokud se zničení hospodářské soustavy týká, o to se postaral již nynější režim dokonale, dostačí konstatovati počet oběživa, bilanci zahraničního obchodu, zásobu devis a zboží atd.

Pravdou jest, že jsme měli v úmyslu nahraditi komunistickou diktaturu řádem demokratickým, kde by každý měl stejná práva i povinnosti bez ohledu na politické přesvědčení, povolati do prozatímní úřednické vlády odborníky nezdeformované stranictvím a provésti co nejdříve řádné, svobodné volby. Zaručiti osobní svobodu a základní artikly práv člověka, právo na práci podle schopností atd. a pevně věřím, že tyto naše cíle se dříve nebo později uskuteční. Svoboda – Demokracie – to nejsou prázdná slova – a budou-li před tím nové Lipany, kterým jsme chtěli zabrániti, vina bude pouze a jedině na nynějším totalitním režimu.

Pokud se týká argumentu obžaloby, že jsme chtěli udělati pouze „paseku", podotýkám, že k tomu by byla dostačila úplně naše organisace na Žatecku a okolí a ta „paseka" by byla v krátké době celostátní a byla by stejně vedla k vítězství demokracie – jenom s tím rozdílem, že by to bylo stálo značný počet lidských životů a materielních škod. Tomu právě jsme se chtěli vyhnouti a proto jsme oddalovali datum provedení a dali si takovou práci s rozšířením organisace a plánem takovým, který by právě toto zamezil. Věřím, že nejvyšší soud má eminentní zájem, aby soudil podle pravdy a vynesl spravedlivý rozsudek a to, co jsem uvedl, jest čistou, nezkreslenou pravdou, potvrzenou výpovědí spoluobžalovaných a jinými fakty. Již skutečnost, že nikoho z nás nelze počítati mezi kapitalisty nebo reakčníky, sama svědčí o tom, že naše zamýšlená akce měla býti pouze a výhradně bojem za skutečnou, demokratickou svobodu, po které touží velká většina národa a která přijde.

Prosím, aby písemný rozsudek byl laskavě zaslán mému pražskému právnímu zástupci, panu Dr. Zykovi (nebo Sikovi?) a jsem s veškerou úctou

Miloslav Jebavý

Doslovný přepis dopisu Miloslava Jebavého Nejvyššímu soudu v Brně a jeho obálka

Zdroj: NA

tčených v rámci akce „Norbert“, podplukovník Theodor Pokorný, jenž se ve vazbě rozepsal o existenci protikomunistických aktivit v Československu i za hranicemi, již tehdy tyto aktivity sám označuje jako třetí odboj.[52]

POSLEDNÍ DĚJSTVÍ

Ve spisu Generální prokuratury Praha se dochoval návrh Ministerstva spravedlnosti ve věci doporučení prezidentu republiky vyhovět či nevyhovět podaným žádostem o změnu trestu smrti na doživotní žalář. Jedná se o nekompromisní stanovisko odvolávající se na nebezpečnost konání všech pěti mužů, které vyústilo v krutý, poněkud kostrbatě formulovaný závěr: *Ze všech těchto důvodů připojuji se k nedoporučujícím dobrozdáním státního osudu, státní prokuratury, nejvyššího soudu i generální prokuratury a navrhuji, aby práva uděliti milost nebylo užito, a to v případě odsouzeného Josefa Gonice přes doporučující dobrozdání nejvyššího soudu.*[53]

Dělnický prezident se s návrhem ztotožnil. Dne 16. července 1949 Ministerstvo spravedlnosti vyrozumělo Státní soud Praha o neudělení milostí s dovětkem: *Budiž proto postupováno podle zákona.*[54]

Druhý den brzy ráno se na nádvoří pankrácké věznice odehrálo poslední dějství celé tragédie. Od 5.10 do 6.40 hod. probíhala exekuce. Přítomni byli členové nalézacího senátu, zapisovatelka, státní prokurátor, vězeňský i okresní lékař, duchovní a v archivním dokumentu, jenž nám v této věci slouží za zdroj informací, blíže nespecifikovaná *úzká veřejnost*. Jako první stanul pod šibenicí, kterou ovládal mistr popravčí Vladimír Trunda, podplukovník generálního štábu Josef Gonic, následován podplukovníkem Vilémem Sokem – Siegrem, pak kapitán Karel Sabela, po něm obchodník Bohuslav Hubálek a jako poslední Miloslav Jebavý. Výkon byl proveden v 6.28 hodin, přítomný lékař konstatoval Jebavého smrt v 6.40, tedy po 12 minutách agonie. Zapisovatelka zaznamenala: *Výkony trestu smrti byly provedeny v naprostém klidu a pořádku bez jakýchkoliv incidentů či projevů.*[55]

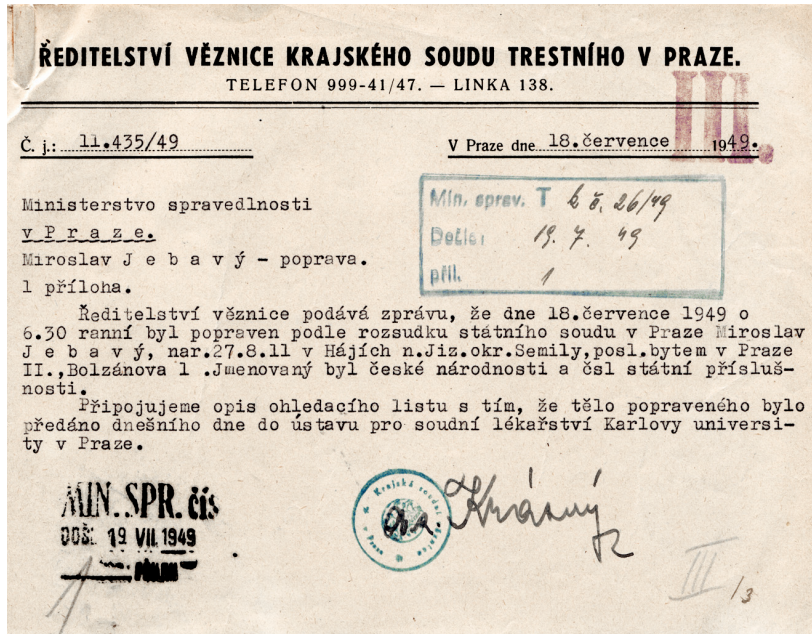

ŘEDITELSTVÍ VĚZNICE KRAJSKÉHO SOUDU TRESTNÍHO V PRAZE.
TELEFON 999-41/47. — LINKA 138.

Č. j.: 11.435/49 V Praze dne 18.července 1949.

Ministerstvo spravedlnosti
v P r a z e.
Miroslav J e b a v ý - poprava.
1 příloha.

Min. správ. T č. j. 26/49
Došlo: 19. 7. 49
příl. 1

Ředitelství věznice podává zprávu, že dne 18.července 1949 o 6.30 ranní byl popraven podle rozsudku státního soudu v Praze Miroslav J e b a v ý, nar.27.8.11 v Hájích n.Jiz.okr.Semily,posl.bytem v Praze II.,Bolzánova l .Jmenovaný byl české národnosti a čsl státní příslušnosti.

Připojujeme opis ohledacího listu s tím, že tělo popraveného bylo předáno dnešního dne do ústavu pro soudní lékařství Karlovy university v Praze.

MIN. SPR. čís
DOŠ. 19 VII 1949

Zpráva pankrácké věznice o popravě Miloslava Jebavého *Zdroj: NA*

Těla všech pěti popravených předalo ředitelství věznice ještě téhož dne po sejmutí ze šibenice Ústavu pro soudní lékařství Karlovy univerzity v Praze k pitvě.[56] Ostatky Miloslava Jebavého snad skončily v neoznačeném společném hrobě na hřbitově v Praze-Ďáblicích.

Za očištění jména svého bratra vedl boj ing. Josef Jebavý. 17. ledna 1964 podal stížnost Generální prokuratuře Praha, ve které se domáhal revize trestního řízení. Poukazoval na ne-

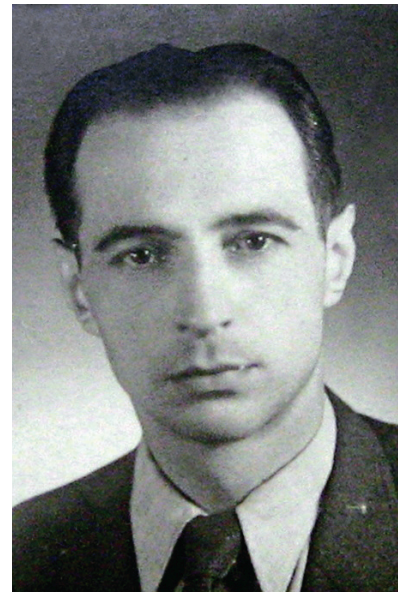

Ing. Josef Jebavý, neúnavný bojovník za soudní rehabilitaci popraveného bratra *Foto: ABS*

52 *ABS*, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-6147 MV, akce „Praha“ – Jebavý a spol. – operativní podsvazek č. 4, vlastnoruční poznámky pplk. Theodora Pokorného.

53 *NA*, f. Generální prokuratura Praha – nezpracováno, sp. zn. T 26/49, tabelární návrh Ministerstva spravedlnosti z 16. 7. 1949.

54 Tamtéž, zpráva Ministerstva spravedlnosti o neudělení milostí z 16. 7. 1949.

55 *NA*, f. Státní soud Praha – nezpracováno, sp. zn. Or I 718/49, úřední záznam o průběhu výkonů trestů smrti z 18. 7. 1949.

56 *NA*, f. Generální prokuratura Praha – nezpracováno, sp. zn. T 26/49, zpráva věznice o popravě Miloslava Jebavého z 18. 7. 1949.

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

MÉDAILLE MILITAIRE

VALEUR DISCIPLINE

Au Nom du Président de la République,

Le Grand Chancelier de l'Ordre National de la Légion d'Honneur

a délivré le présent Brevet à M. Jebavy Miloslav dit Bergark Felix,

Ancien Adjudant 13/1 Brigade de la Légion Etrangère né le 27 Août 1911 à Haye

département de (Tchécoslovaquie) décoré de la Médaille Militaire par décret du 27 Janvier 1948

Fait à Paris, le 30 Janvier 1948

Enregistré N° 251.324

Vu et scellé

Le Chef du 1er Bureau,

Gal Daucourt

Písemné osvědčení o udělení vyznamenání Médaille Militaire „bývalému praporčíkovi 13. polobrigády cizinecké legie“ *Zdroj: SOkA Pardubice*

zákonnost celého řízení, nedostatek objektivních důkazů, porušení procesních předpisů, přičemž upozorňoval především na fakt, že jeho bratr nebyl vůbec předán do soudní vazby, i na pochybné odsouzení za vyzvědačství. Věc byla 24. března 1964 postoupena Krajské prokuratuře v Ústí nad Labem, která věc prošetřila a v září 1964 dospěla – stejně jako revizní komise v roce 1956, jež se případem zabývala z jiného podnětu – k závěru, že není důvod řízení obnovovat.[57] Další neúspěšný pokus o rehabilitaci podnikl Josef Jebavý spolu s vdovou po Bohuslavu Hubálkovi v březnu 1968. Návrhy na přezkoumání původního rozsudku zamítl Městský soud v Praze dne 19. července 1974.[58]

Pro rehabilitaci Miloslava Jebavého byl určující až pád komunismu. Bratr Josef se ho však nedožil, bylo mu souzeno zemřít jen několik málo měsíců před Listopadem, 22. května 1989.[59] V jeho odkazu však pokračovala Josefova druhá žena Olga. Ta se v únoru 1990 obrátila s podnětem k přešetření případu Miloslava Jebavého na Nejvyšší soud a Generální prokuraturu.[60]

Spravedlnosti učinil zadost Městský soud v Praze téměř přesně rok po iniciativě Olgy Jebavé. Dne 6. února 1991 projednal rozhodnutí o rehabilitaci Miloslava Jebavého a dalších osmi odbojářů, kteří byli v roce 1949 odsouzeni spolu s ním, a to podle zákona č. 119/90 Sb. V neveřejném zasedání prohlásil rozsudek Státního soudu Praha z 9. června 1949 za zrušený, stejně jako všechna další obsahově navazující rozhodnutí v téže věci. Zároveň zastavil trestní stíhání všech těchto odsouzených.[61]

ZÁVĚR

Válečný veterán Miloslav Jebavý je z mnoha hledisek zcela mimořádnou osobností. Právě na jeho životním příběhu lze dokumentovat personální kontinuitu druhého a třetího odboje i názorovou vyhraněnost mnoha jeho příslušníků. Ti se – ač se tomu mohou někteří zdráhat uvěřit – velice dobře orientovali v bouřlivých dějinných zvratech, které jim přichystalo 20. století. Nejenže dokázali identifikovat svého nepřítele, jímž se postupně stala nacistická a komunistická totalita, ale navíc z toho vyvodit závažné závěry pro své konání. Je přitom zcela evidentní, že především demaskování a boj proti té druhé, „rudé“ totalitě, skryté za příslušníky vlastního národa ve stavu faktického poválečného vyčerpání, kladlo na odbojáře značné nároky.

V případě Miloslava Jebavého zůstává mnoho otázek nezodpovězeno. Neznáme podrobnosti jeho předválečných a válečných činů v řadách cizinecké legie či britských zpravodajců. Z udělených vyznamenání, porůznu posbíraných dílčích informací, náznaků či reálií, v nichž tyto aktivity probíhaly, vyplývá, že musely být dle všech měřítek neobyčejné. V tomto smyslu do celé věci organicky zapadá i Jebavého čin poslední, který se mu stal osudným, tedy účast na pokusu svrhnout ozbrojenou mocí komunistický režim. Zde figuroval jako jedna z hlavních postav. Za epitaf popraveného odbojáře mohou posloužit jeho vlastní slova, jimiž reagoval na nařčení z velezrady a nenávisti vůči KSČ, jímž ho počastovali komunističtí soudci: […] *neměl jsem důvodů cítit nenávist ke straně jako takové, nýbrž k jejímu vedení, které se násilím zmocnilo veškeré moci ve státě a násilím se u moci udržuje, zkreslilo vůli lidu simulakrem voleb a potlačuje základní práva a svobodu převážné většiny národa. O tom už svědčí přeplněné věznice a pracovní tábory. Kdyby se byla takového jednání dopustila kterákoliv jiná politická strana, byli bychom jednali stejně. Boj za svobodu národa proti násilné diktatuře jest bojem čestným a svoboda a demokracie přece vždy nakonec zvítězí.*[62] pd

57 Tamtéž, zpráva Krajské prokuratury v Ústí nad Labem o přezkoumání stížnosti Josefa Jebavého z 2. 9. 1964.
58 NA, f. Státní soud Praha – nezpracováno, sp. zn. Or I 718/49, Usnesení Městského soudu v Praze z 19. 7. 1974, sp. zn. Tr 95/69.
59 PEJČOCH, Ivo: *„Akce Praha – Žatec“. Údajný pokus o vojenský protikomunistický puč*, s. 33–51.
60 *NA*, f. Státní soud Praha – nezpracováno, sp. zn. Or I 718/49, podnět k prošetření odsouzení Miloslava Jebavého z 26. 2. 1990.
61 Tamtéž, usnesení Městského soudu v Praze z 6. 2. 1991 sp. zn. Rt 20/91.
62 *NA*, f. Nejvyšší soud Praha – nezpracováno, sp. zn. To 73/49, dopis Miloslava Jebavého z 27. 6. 1949.